

KHẢO SÁT MỤC TỪ “HỒ CHÍ MINH” TRONG BỘ BÁCH KHOA TOÀN THƯ *BRITANNICA* VÀ *AMERICANA*

PHẠM THỊ SÁU *

Tóm tắt: Hồ Chí Minh là vị lãnh tụ vĩ đại, niềm tự hào của dân tộc Việt Nam. Bài viết tập trung vào việc khảo sát về mục từ “Hồ Chí Minh” trong hai bộ Bách khoa toàn thư *Britannica* và *Americana* nhằm giúp người đọc hình dung rõ hơn về cách thức biên soạn của mục từ nhân danh ở hai công trình khác nhau và để thấy được thế giới nhìn nhận, đánh giá như thế nào về vị lãnh tụ của dân tộc Việt Nam. Từ đó rút ra bài học, kinh nghiệm cho các nhà nghiên cứu, biên soạn loại hình mục từ nhân danh trong *Bách khoa toàn thư Việt Nam*.

Từ khóa: Hồ Chí Minh, mục từ nhân danh, Bách khoa toàn thư, *Britannica*, *Americana*.

Abstract: Ho Chi Minh is the great leader and the pride of the Vietnamese nation. The article focuses on surveying the article of Ho Chi Minh in *Encyclopedia Britannica* and *Encyclopedia Americana* to help readers have a better understanding of the compilation of biography articles in two different works and to see how international scholars think of and assess the Vietnamese leader. The findings will be useful references for Vietnamese scholars in compiling biography articles in Vietnam Encyclopedia.

Keywords: Hồ Chí Minh, biography entry, encyclopedia, *Britannica*, *Americana*.

1. Mở đầu

Trên thế giới hiện nay có rất nhiều bộ Bách khoa toàn thư (BKTT), trong đó phải kể đến bộ BKTT *Britannica* của Anh và *Americana* của Mỹ, đây là một trong những bộ BKTT bằng tiếng Anh lớn và lâu đời nhất, đồng thời cũng là bộ BKTT tổng hợp giới thiệu một cách toàn diện các lĩnh vực tri thức của nhân loại và của mỗi quốc gia. Bài viết tập trung đi vào nghiên

cứu, khảo sát mục từ “Hồ Chí Minh” trong hai bộ BKTT trên nhằm giúp người đọc hình dung rõ hơn về cách thức biên soạn của mục từ nhân danh này ở hai công trình khác nhau.

2. Vài nét cơ bản về Bách khoa thư *Britannica* và *Americana*

2.1. Bách khoa toàn thư *Britannica*

Bộ BKTT *Britannica* của Anh được xuất bản lần đầu tiên năm 1768, đã trải qua hàng chục lần biên soạn, xuất bản. Bản phát hành năm 1998, gồm 32 tập dạng bìa cứng, khổ 22x28cm, mỗi tập dày trên dưới 1.000 trang, chia làm 3 bộ phận gồm:

- 12 tập Bách khoa giản minh (*Micropaedia*), gồm một số lượng lớn các mục từ ngắn;
- 17 tập Bách khoa tường minh (*Macropaedia*), gồm các mục từ dài từ vài trang đến vài trăm trang;
- 1 tập Phân loại tri thức bách khoa (*Propaedia*).
- 2 tập sách dẫn (*Index*) hòa trộn cả *Micropaedia* và *Macropaedia*.

Bách khoa toàn thư *Britannica* được biên soạn theo mục từ và được sắp xếp theo thứ tự chữ cái.

Bách khoa thư giản minh (*Micropaedia*) gồm 12 tập với hàng vạn các bài viết ngắn về các nhân vật, địa danh, sự việc và có chức năng hỗ trợ cho các mục từ dài trong *Macropaedia*. Bộ *Micropaedia* là tài liệu phù hợp nhất cho những độc giả muốn xem lướt qua các chủ đề trong tất cả các lĩnh vực về kiến thức và lịch sử

nhân loại ở mọi thời điểm và bất kỳ nơi đâu.

Tập Phân loại tri thức bách khoa (Propaedia) bao quát toàn bộ tri thức của nhân loại từ xưa đến nay như vật chất và năng lượng, trái đất, cuộc sống loài người, nghệ thuật, công nghệ, tôn giáo, lịch sử nhân loại, các ngành tri thức. Đây là tập tài liệu cơ bản giúp bạn đọc sử dụng trong việc tự học hay tìm hiểu ở mức độ cơ bản và có hệ thống những kiến thức cần thiết, bên cạnh đó còn có thể tra cứu, đọc thêm ở trong phần Micropaedia và Macropaedia.

Tháng 3 năm 2012, với sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin, Nhà xuất bản Encyclopedia Britannica tuyên bố ngừng phát hành bản in, chấm dứt việc phát hành bản giấy để phát triển Bách khoa toàn thư trực tuyến.

2.2. Bách khoa toàn thư Americana

Bộ BKTT *Americana* của Mỹ, xuất bản lần đầu tiên năm 1829, bản phát hành năm 2002, khổ 19x26cm, gồm 29 tập và 1 tập sách dẫn (Index). Bộ BKTT này cũng được viết bằng tiếng Anh và được biên soạn theo mục từ và sắp xếp theo chữ cái.

Cả bộ *Americana* gồm có 45.000 mục từ, mỗi tập có từ 759 đến 974 trang, với khoảng 31,5 triệu chữ, độ dài trung bình của mỗi mục từ là 530 chữ, trung bình cứ 1.500 chữ thì có 1 tranh minh họa.

3. Mục từ “Hồ Chí Minh” trong Bách khoa toàn thư *Britannica* và *Americana*

Để tìm hiểu kỹ hơn về cách thức biên soạn mục từ viết về nhân vật trong trong hai công trình BKTT này, chúng tôi chọn khảo sát mục từ “Hồ Chí Minh” trong bộ giản minh của BKTT *Britannica* và *Americana*. Lý do chọn cùng một mục từ ở hai bộ bách khoa thư khác nhau là để so sánh tìm ra sự giống và khác nhau về cách thức biên soạn giữa hai công trình này.

3.1. Trong bộ BKTT *Britannica* viết khá chi tiết về nhân vật Hồ Chí Minh các ý được triển khai theo từng giai đoạn cụ thể. Mục từ này được lược dịch và mô phỏng lại cách thức trình bày như sau:

Hồ Chí Minh, tên khai sinh là NGUYỄN SINH CUNG, cg. NGUYỄN TẮT THÀNH, hoặc NGUYỄN ÁI QUỐC (sinh ngày 19.5.1890, Hoàng Trù, Việt Nam, Bán đảo Đông Dương thuộc Pháp - mất ngày 2.9.1969, Hà Nội, Việt Nam), là người sáng lập ra Đảng Cộng sản Đông Dương (1930), thành lập Mặt trận Việt - Minh (1941), và là Chủ tịch nước từ 1945 - 1969 của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa (miền Bắc Việt Nam). Là người lãnh đạo phong trào dân tộc Việt Nam gần 3 thập kỷ, Hồ Chí Minh là một trong những động lực chính của phong trào chống thuộc địa của hậu Chiến tranh Thế giới thứ II ở Đông Nam Á, đồng thời cũng là một trong những người lãnh đạo Cộng sản có ảnh hưởng nhất của thế kỷ XX.

Những năm tuổi trẻ, là con trai của một nhà nho ở một miền quê nghèo, Nguyễn Sinh Huy, ông lớn lên ở làng Kim Liên, từ năm 14 - 18 tuổi học tại trường Quốc học Huế. Ông từng dạy học ở Phan Thiết, sau đó được tập sự tại học viện kỹ thuật ở Sài Gòn.

Năm 1911, làm phụ bếp trên tàu hơi nước của Pháp, lấy tên là Ba. Ông là thủy thủ trong hơn 3 năm. Sau khi ở London từ năm 1915 - 1917 ông trở lại Pháp, ở đây từng làm nhiều nghề để kiếm sống trong suốt 6 năm (1917 - 1923). Năm 1919, thay mặt Hội những người Việt Nam yêu nước tại Pháp, với tên Nguyễn Ái Quốc gửi đến Hội nghị Versailles bản yêu sách đòi Chính phủ Pháp thừa nhận các quyền bình đẳng của nhân dân Việt Nam. Năm 1920, ra nhập Cộng sản Pháp. Cuối năm 1923, đến Maxcova. Từ ngày 17.6 đến ngày 8.7.1924 tham dự Đại hội V Quốc tế Cộng sản. Tháng 12.1924 đến Canton với tên Lý Thụy, tại đây, đã tuyển chọn những cán bộ đầu tiên cho phong trào dân tộc Việt Nam, đưa họ vào tổ chức Việt Nam Thanh niên cách mệnh đồng chí Hội. Tháng 4.1927, sĩ quan chỉ huy của quân đội Trung Quốc đã trục xuất những người Cộng sản Trung Quốc, ông lại tìm nơi ẩn náu ở Liên Xô. Năm 1928, đến Brussels rồi Paris và sau đó đến Siam (hiện nay là Thái Lan) với tư cách là đại diện của Quốc tế Cộng sản, Tổ chức của các Đảng Cộng sản trên thế giới ở Đông Nam Á.

Sáng lập ra Đảng Cộng sản Đông Dương. Tháng 5.1929, các thành viên của Tổ chức Thanh niên họp tại Hong Kong quyết định thành lập Đảng Cộng sản Đông Dương. Ngày 2.3.1930, sáng lập ra Đảng Cộng sản Việt Nam, đến tháng 10.1930 đổi thành Đảng Cộng sản Đông Dương. Năm 1935, ông tham dự Hội nghị Quốc tế lần thứ VII tại Maxcova với tư cách là đại biểu chính của Đảng Cộng sản Đông Dương.

Chiến tranh Thế giới II việc sáng lập ra Nhà nước Việt Nam. Năm 1938, trở lại Trung Quốc gặp Mao Trạch Đông tại Kiến An. Năm 1940, lấy tên Hồ Chí Minh. Năm 1941, cùng với Võ Nguyên Giáp, Phạm Văn Đồng và 5 đồng chí khác đã lập ra Tổ chức Việt Nam độc lập đồng minh hội hay còn gọi là Việt Minh. Ngày 2.9.1945 tại Quảng trường Ba Đình, trước đông đảo nhân dân, đọc bản *Tuyên ngôn độc lập* khai sinh ra nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa.

Chiến tranh Đông Dương lần thứ I. Năm 1946, ông sang Pháp dự một loạt các hội nghị, trong đó gồm cả thỏa thuận lần thứ hai với Chính phủ Pháp nhưng hòa bình đã bị phá vỡ tại Hải Phòng với gần 6.000 người Việt Nam bị giết, hy vọng về cuộc hòa giải chấm dứt. Ngày 19.12.1946, Chiến tranh Đông Dương lần thứ I bắt đầu. Cuối năm 1953, hầu hết các vùng nằm dưới sự kiểm soát của Việt Minh. Ngày 7.5.1954, Pháp bị đánh bại ở Điện Biên Phủ và không còn sự lựa chọn nào ngoài sự đàm phán.

Hiệp định Geneve và Chiến tranh Đông Dương lần thứ II. Từ tháng 5 đến ngày 21.7.1954, Hội nghị 8 nước họp tại Geneve để tìm ra giải pháp, Việt Nam có 2 đại biểu đại diện, một đại biểu ủng hộ Hồ Chí Minh, một đại biểu ủng hộ Bảo Đại. Bắt đầu khoảng năm 1959, miền Bắc Việt Nam lại rơi vào chiến tranh, Chính phủ Miền Bắc đang thực hiện cuộc kháng chiến chống lại Mỹ - đã bảo trợ cho chế độ Ngô Đình Diệm ở miền Nam Việt Nam. Tháng 7.1959, tại cuộc họp Ủy ban Trung ương Đảng Lao động của Hồ Chí Minh đã nhận định rằng việc thiết lập chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc là sự kết nối cho sự thống nhất với miền Nam. Ngày 17.7.1966, ông đã gửi một thông điệp cho người dân Việt Nam “Đối với người dân Việt Nam, không có gì quý hơn độc lập tự do”, đã trở thành khẩu hiệu cho mục tiêu của người dân miền Bắc. Ngày 15.2.1967, đáp lại một thông điệp cá nhân của Tổng thống Mỹ Lyndon Johnson, ông tuyên bố: “Chúng tôi sẽ không bao giờ đồng ý đàm phán với sự đe dọa ném bom”.

Tầm quan trọng của Hồ Chí Minh. Trong những cuộc cách mạng của thế kỷ XX, ông đã tiến hành cuộc chiến đấu chống lại hệ thống thuộc địa những thế lực lớn mạnh kéo dài nhất và đắt giá nhất. Với tư cách là người theo Chủ nghĩa Mác, ông ngang hàng với nhà lãnh đạo Tito, là một trong những người khởi xướng của “Chủ nghĩa Cộng sản quốc gia” và nhà Cộng sản Mao Trạch Đông của Trung Quốc đã phát triển trong những năm 1960.

Hầu hết các tác phẩm của Hồ Chí Minh được sưu

tầm trong hai tập *Các tác phẩm được tuyển chọn*, xuất bản hàng loạt các ấn bản tiếng nước ngoài năm 1960 tại Hà Nội.

3.2. Trong BKT Americana viết mục từ “Hồ Chí Minh” cũng chia theo từng giai đoạn cụ thể nhưng khá vắn tắt so với BKT Britannica. Dưới đây là phần lược dịch và mô phỏng cách thức trình bày của mục từ “Hồ Chí Minh” trong bộ BKT Americana:

HỒ CHÍ MINH (1890 - 1969), nhà tổ chức chính trị và người Cộng sản của Cách mạng Việt Nam. Năm 1945, sáng lập ra nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Ông là vị Chủ tịch nước đầu tiên.

Những năm tuổi trẻ. Ông có khoảng 15 biệt hiệu, tuy nhiên, tt. Nguyễn Sinh Cung và cha của ông đã đổi tên này thành Nguyễn Thắt Thành. Ông là người con út trong gia đình có 3 người con, Hồ Chí Minh sinh ngày 19.5.1890 ở làng Kim Liên, tỉnh Nghệ An (hiện nay là miền Bắc Việt Nam), cha của ông tên là Nguyễn Sinh Huy.

Ông học trường cấp 2 ở Vinh và Huế và dạy học ở Phan Thiết 1 năm. Năm 1911, đăng ký làm phụ bếp trên tàu lớn chở khách của Pháp. Đầu Chiến tranh Thế giới thứ I, ở London và làm việc tại khách sạn Carlton. Năm 1917, ở Paris, lấy tên là Nguyễn Ái Quốc và gia nhập Đảng Xã hội Pháp. Năm 1919, không thành công trong việc đấu tranh cho những tự do chính trị cơ bản ở Đông Dương thuộc Pháp tại Hội nghị Hòa bình Versailles.

Sau đó, làm chủ bút cho tờ báo Le Paria. Năm 1922, ông tham dự Hội nghị Quốc tế Cộng sản lần thứ 4 ở Maxcova. Năm 1923, ông rời hãn Pháp và đến Maxcova để học tại trường Đại học Cộng sản Phương Đông. Trong suốt thời gian này, ông đã viết cuốn sách mỏng nổi tiếng có tên Bản án chế độ thực dân Pháp (*French Colonization on Trial*).

Người đại diện của Quốc tế Cộng sản III. Năm 1924, ông được cử sang Trung Quốc với tư cách là người đại diện cho Quốc tế Cộng sản III. Ông tổ chức Hiệp hội những người trẻ tuổi cho Cách mạng Việt Nam ở Canton, đồng thời tuyển chọn và đào tạo những người tị nạn Việt Nam hoạt động chính trị để đưa vào Đông Dương. Năm 1927, Ông trở lại Moscow. Hai năm sau ông hoạt động ở Thái Lan.

Cuối năm 1929, Tổ chức Quốc tế Cộng sản III lệnh cho ông sang Hong Kong để giải quyết mỗi bất đồng giữa 3 phe phái Cộng sản đang hoạt động tại Việt Nam.

Ngày 3.2.1930, đã hợp nhất được các nhóm, sáng lập ra Đảng Cộng sản Đông Dương. Tháng 6.1931, ông bị nhà chức trách Hong Kong bắt giam. Đầu năm 1932, được trả tự do, sau đó đến Amoy, rồi đến Thượng Hải và trở lại Maxcova năm 1934.

Người lãnh đạo Cách mạng và là Chủ tịch nước. Năm 1938, trở lại Trung Quốc. Năm 1941, sống ở biên giới miền Bắc Việt Nam thời Pháp thuộc. Năm 1942, bị chính quyền Quốc dân đảng bắt giam 1 năm. Sau khi được phóng thích, lấy tên là Hồ Chí Minh. Mùa xuân năm 1945, Mặt trận Việt Minh đã kiểm soát các vùng giải phóng của miền Bắc Việt Nam. Ngày 2.9.1945, sau khi tiếp quản Hà Nội, chính quyền Việt Minh tuyên bố khai sinh ra nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, Hồ Chí Minh trở thành Chủ tịch nước. Tháng 3.1946, ký hiệp định sơ bộ với Pháp công nhận nền độc lập của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Ngày 19.12.1946, cuộc tổng nổi dậy ở Hà Nội đã đánh dấu bước đầu của Chiến tranh Đông Dương. Năm 1954, chính quyền Việt Minh dành được chiến thắng. Vào những năm 1960, lực lượng quân giải phóng ở miền Nam và miền Bắc Việt Nam đã ủng hộ ông trong cuộc kháng chiến chống Mỹ. Ngày 3.9.1969, ông mất vì bệnh tim, cuộc chiến tranh vẫn chưa đến hồi kết. Hồ Chí Minh được cả thế giới kính trọng với tư cách là một nhà yêu nước và là người giải phóng.

4. Kết quả khảo sát

Về hình thức

Mục từ này nằm trong Tập 5, thuộc bộ giản minh của Britannica có độ dài khoảng 2.700 chữ, gồm 3 cột nội dung trên một trang giấy, trong mục từ có: - 1 ảnh đen trắng chụp nghiêng của Chủ tịch Hồ Chí Minh được đặt giữa nội dung mục từ, - đầu mục từ được viết hoa chữ cái đầu và in đậm, - các ý chính được in nghiêng và nội dung bên trong viết chữ thường.

Trong bộ *Americana*, mục từ này nằm trong tập 14, có độ dài khoảng 900 chữ, gồm 2 cột nội dung trên một trang giấy, trong mục từ có: - 1 ảnh đen trắng chụp nghiêng của Chủ tịch Hồ Chí Minh được đặt giữa nội dung mục từ, - đầu mục từ được viết chữ in hoa và in đậm, - các ý chính được in đậm và nội dung bên trong viết chữ thường.

Về nội dung

Mục từ “Hồ Chí Minh” trong *Britannica* gồm có các nội dung sau: - Tên đầu mục từ; - Tên thật; - Tên hiệu; - Năm sinh, năm mất; - Chức vụ; - Những năm tuổi trẻ; - Sáng lập ra Đảng Cộng sản Đông Dương; - Chiến tranh Thế giới thứ 2 và sáng lập ra Nhà nước Việt Nam; - Chiến tranh Đông Dương lần đầu tiên; - Hiệp định Genève và chiến tranh Đông Dương lần thứ 2; - Tầm quan trọng của Hồ Chí Minh; - 1 ảnh Hồ Chí Minh (ảnh đen trắng); - Tên người biên soạn; - Thư mục tài liệu tham khảo.

Về cơ bản mục từ “Hồ Chí Minh” trong *Britannica* được biên soạn theo đúng kết cấu nội dung. Tuy nhiên, trong mục từ viết cha của ông có tên là Nguyễn Sinh Huy, thực ra, trong đại đa số các tài liệu tiếng Việt thường viết và mọi người được biết đến tên cha của ông là Nguyễn Sinh Sắc, chứ hầu như không mấy ai biết đến tên Nguyễn Sinh Huy.

Mục từ “Hồ Chí Minh” trong *Americana* gồm có các nội dung sau: - Tên đầu mục từ; - Năm sinh, năm mất; - Chức vụ; - Những năm tuổi trẻ; - Quốc tế Cộng sản 3; - Nhà Lãnh đạo Cách mạng và là Chủ tịch nước; - 1 ảnh đen trắng của Chủ tịch Hồ Chí Minh; - Tên người biên soạn; - Đọc thêm.

Về cơ bản mục từ “Hồ Chí Minh” trong BKT *Americana* cũng được biên soạn theo đúng kết cấu nội dung, tuy nhiên, một số thông tin chưa đảm bảo được tính chính xác như: “cha của ông đã đổi tên này thành Nguyễn Thất Thành”, thực ra, ông còn có tên là Nguyễn Tất Thành chứ không phải Nguyễn Thất Thành; “Ông sinh ngày 19.5.1890 ở làng Kim Liên”, thực ra, ông được sinh ở quê ngoại là làng Hoàng Trù và lớn lên ở quê nội là làng Kim Liên, Nam Đàn, Nghệ An; “Ông là người con út trong gia đình có 3 anh chị em”, thực ra, ông có 4 anh chị em và ông là người con thứ 3, dưới ông còn một em trai có tên khai sinh là Nguyễn Sinh Xin bị mất do ốm yếu khi còn bé nên ít được nhắc đến; trong mục từ viết ông mất ngày 3.9.1969, thực ra, ông mất lúc 9 giờ

47 phút ngày 2.9.1969, tuy nhiên, thông tin này 20 năm sau mới được công bố do mất trùng với ngày vui của cả dân tộc nên Bộ Chính trị quyết định công bố Chủ tịch Hồ Chí Minh mất vào lúc 9 giờ 47 phút ngày 3.9.1969 (căn cứ vào Thông báo số 151-TB/TW ngày 19.8.1989 “của Bộ Chính trị về một số vấn đề liên quan đến Di chúc và ngày qua đời của Chủ tịch Hồ Chí Minh” do Tổng Bí thư Nguyễn Văn Linh ký).

Điểm giống nhau

Sau mỗi đầu mục từ đều có một đoạn mở đầu ngắn gọn, súc tích với chỉ vài chục chữ nói về năm sinh, năm mất, chức vụ. Ở cả hai công trình tra cứu này đều đặt mục từ “Hồ Chí Minh” là mục từ nhân vật chính trị nên nội dung mục từ đều đề cập đến các hoạt động chính trị.

Trong nội dung mục từ đều có các thông tin cơ bản về Hồ Chí Minh như: tên thật, tên hiệu, quê quán, gia đình, những năm buôn ba ở hải ngoại hoạt động cách mạng. Các chi tiết phân tầng trong nội dung đều theo một quy luật chung như in nghiêng hoặc in đậm các đầu nội dung chính để bạn đọc dễ dàng tra cứu thông tin. Cuối mỗi nội dung mục từ đều có tên tác giả biên soạn.

Cả hai bộ BKTT đều có sử dụng kênh hình về nhân danh làm nổi bật lên phần nội dung của mục từ.

Cả hai bộ bách khoa thư này, các mục từ đều được sắp xếp theo chữ cái tiếng Anh.

Điểm khác nhau

Về cách trình bày, trong *Britannica*, đầu mục từ chỉ viết hoa chữ cái đầu và in đậm, họ tên thật và tên hiệu được in hoa, các đầu nội dung chính được in nghiêng. Nội dung trình bày trong mục từ dài hơn hẳn trong *Americana*, chi tiết và nhiều thông tin hơn. Đặc biệt là ở cuối mục từ có 3 dòng văn tắt về tác phẩm của Hồ Chí Minh.

Trong *Americana*, đầu mục từ được viết in hoa và in đậm, các đầu nội dung chính được viết thường, in đậm. Nội dung trình bày trong mục từ khá ngắn gọn so với *Britannica* và trong nội dung mục từ không nhắc gì đến sự nghiệp sáng tác của Hồ Chí Minh.

5. Kết luận

Hồ Chí Minh - vị lãnh tụ vĩ đại của giai cấp công nhân và là niềm tự hào của dân tộc Việt Nam đã được nhiều nhà nghiên cứu trên thế giới đánh giá vai trò, vị thế và con người qua hai bộ BKTT *Britannica* và *Americana*. Các độc giả có thể tìm hiểu về bác một cách dễ dàng qua hai bộ BKTT này.

Bài viết tập trung vào việc nghiên cứu, khảo sát về mục từ “Hồ Chí Minh” trong hai bộ BKTT lớn này để thấy được thế giới nhìn nhận, đánh giá về vị lãnh tụ của dân tộc Việt Nam, cũng như tìm hiểu được cách biên soạn mục từ thuộc loại hình nhân danh trong các BKTT lớn để rút ra bài học, kinh nghiệm cho các nhà nghiên cứu, biên soạn thể loại mục từ nhân danh trong *BKTT Việt Nam*.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Nguyễn Huy Côn, *Bách khoa toàn thư & Encyclopedia Britannica, Từ điển học và Bách khoa thư*, số 5, 2013.
- [2] Phạm Văn Hào, *Tính hệ thống trong cấu trúc vĩ mô của Bách khoa thư, Từ điển học và Bách khoa thư*, số 2, 2011.
- [3] Hoàng Thị Thêm, *Nghiên cứu về mục từ chỉ quốc gia trong Bách khoa thư Britannica (qua mục từ “Finland”)*, *Từ điển học và Bách khoa thư*, số 4, 2016.
- [4] Hà Học Trạc, *Lịch sử - Lý luận và thực tiễn biên soạn bách khoa toàn thư*, Nxb. Từ điển bách khoa, Hà Nội, 2004.
- [5] <http://www.doisongphapluat.com/xa-hoi/vi-sao-khong-cong-bo-ngay-bac-ho-mat-ngay-tu-291969-a48838.html>
- [6] *Encyclopedia Americana*, Division of Scholastic Inc, 2002.
- [7] *Encyclopedia Britannica*, Encyclopedia Britannica, Inc., 1998.